

**ՇՏԱՊՔՈՒԺՕԳՆՈՒԹՅԱՆ ԲԺՇԿԻ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅԱՆ ԸՆԹԱՑԱԿԱՐԳԸ ՎԵՐԻՆ
ՇՆՋՈՒՂԻՆԵՐԻ ԽՅԱՄՆԱՆ ԴԵՊՔՈՒՄ 18 ԱՄՍԵԿԱՆԻՑ ԲԱՐՁՐ ՏԱՐԻՔԻ
ՏՈՒԺԱԾՆԵՐԻ ՄՈՏ**

Գործունեության ընթացակարգի նպատակն է արդյունավետ դարձնել շտապ բուժօգնության (ՇԲՕ) անձնակազմի աշխատանքը վերին շնչուղիների խցանման ժամանակ 18 ամսեկանից բարձր տարիքի տուժածների մոտ: Ընթացակարգը հիմնված է Սիրտ-թոքային վերակենդանացման (ՍԹՎ) 2015թ. Ամերիկյան սրտաբանների ասոցիացիայի (AHA) և Եվրոպական ռեանիմատոլոգների խորհրդի (ERC) ուղեցույցների վրա:

Շնչուղիների խցանման վաղ ճանաչումը հաջող ելքի առանցքային գրավականն է: Կարևոր է այս վիճակը տարբերակել ուշագնացությունից, ինսուլտից, ինֆարկտից, ցնցումներից, դեղորայքի գերդոզավորումից և այլ վիճակներից, որոնք նույնպես կարող են բերել հանկարծակի շնչական դիսթրեսի, սակայն պահանջում են այլ բուժում: Օտար մարմինները կարող են բերել մասնակի կամ լրիվ խցանման մի շարք ախտանիշների դրսևորման:

1. Տեղանքի գնահատում

- 1) Գնահատել տեղանքի անվտանգությունը
- 2) Զննել տեղանքը տվյալ վատթարացման հետ հնարավոր կապ ունեցող իրերի առումով՝ դեղորայք, ներարկիչներ և այլ:

1. Տուժածի վիճակի գնահատում և հիվանդության պատմության հավաքագրում

- 1) Հավաքագրել հիվանդության հակիրճ պատմություն
- 2) Զուգակցող հիվանդություններ՝ ալերգիաներ, դիաբետ, գիտակցության, հոգեկան խանգարումներ

3) Ճշտել երբ է սկսվել վիճակի տվյալ վատթարացումը

3. Բուժօգնություն տեղում և տեղափոխման ընթացքում.

18 ամսեկան և բարձր արձագանքող տուժածների մոտ օտար մարմնով շնչուղիների խցանման դեպքում կիրառելի են որովայնի սեղմումները (Հայմիկի հնարք).

1) Չափահաս կամ երեխա տուժածին կանգնած կամ նստած դիրքում որովայնի սեղմումներ անելիս հետևեք ստորև ներկայացված գործողություններին՝

ա. Կանգնեք կամ ծնկեք տուժածի ետևից և գրկեք նրան գոտկատեղում

բ. Մի ձեռքով բռունցք կազմեք

գ. Բռունցքը բութ մատի կողմից տեղավորեք տուժածի որովայնի դիմաց, միջին գծով, պորտից փոքր-ինչ վեր և կրծոսկրից ցած

դ. Մյուս ձեռքով բռնեք բռունցքն ու սեղմեք տուժածի որովայնը արագ, ուժեղ ու դեպի վեր շարժումով

ե. Կրկնեք այնքան ժամանակ, մինչև օտար մարմինը շնչուղիներից դուրս բերվի, կամ տուժածը սկսի չարձագանքել

զ. Շնչուղիների խցանումը վերացնելու համար յուրաքանչյուր այսպիսի սեղմումը կատարեք հստակ, առանձին, կտրուկ շարժումներով

է. Որովայնի սեղմումների անարդյունավետության և ինտուբացիայի հնարավորության դեպքում կատարել շնչափողի ինտուբացիա՝ փորձելով արտաձծել օտար մարմինը կամ հրել այն դեպի ստորին շնչուղիներ:

ը. Կոնիկոտոմի առկայության դեպքում, ՇԲՕ ռեանիմացիոն բրիգադայի բժիշկի կողմից ցուցված է կատարել կոնիկոտոմիա:

4. Կարևոր նշումներ

1) Շնչահեղձ տուժածները կարող են սկզբում արձագանքել ձեր ազդակներին, իսկ հետո կորցնել գիտակցությունը:

2) Եթե շնչահեղձ լինող տուժածը դադարում է արձագանքել և նրա մոտ բացակայում է անոթազարկը սկսեք ՍԹՎ՝ մեկնարկելով կրծքավանդակի սեղմումներից:

3) Չափահաս կամ երեխա տուժածի դեպքում ամեն անգամ, երբ ներփչումներ կատարելու համար բացում եք շնչուղիները, լայն բաց արեք տուժածի բերանը և որոնեք օտար մարմինը:

4) Վերին շնչուղիների խցանման դեպքում բնորոշ ախտանիշներն են.

ա. Թոյլ, անարդյունավետ հազ կամ հազի բացակայություն

բ. Հավանական է ցիանոզ

գ.Խոսելու ունակության կորուստ
դ.Պարանոցի ակամա սեղմում բուժ մատով ու մնացած մատներով՝
արտահայտելով խեղդվելու հայտնի նշանը

5. Տեղափոխման որոշման ընդունում

- 1) 18 ամսեկանից բարձր տարիքի վերին շնչուղիների խցանմամբ տուժածին բուժօգնություն ցուցաբերելուց հետո տեղափոխել համապատասխան ռեանիմացիոն բաժանմունք:
- 2) Իրազեկել պացիենտին և/կամ հարազատներին դեպքի հրատապության, սպասվող ռիսկերի և առաջարկվող գորողությունների պլանի վերաբերյալ և ստանալ իրազեկման գրավոր համաձայնություն
- 3) Թիրախային բաժանմունքի/բուժհաստատության իրազեկում տվյալ պացիենտի վերաբերյալ ներառյալ՝ ԱԱՀ, տարիք, նախնական ախտորոշում, ենթադրյալ ժամանման ժամանակ

6. Փաստաթղթավարություն

- 1) Կատարել պատշաճ գրանցումներ պացիենտի վիճակի և բուժօգնության վերաբերյալ:
- 2) Ձեկուցել Կենտրոնական կայան դեպքի սպասարկման արդյունքների վերաբերյալ:
- 3) Բարդ, իրարամերժ կամ կոնֆլիկտային իրավիճակների դեպքում զեկուցել անմիջական ղեկավարին:

7. Հապավումներ

ՇԲՕ – Շտապբուժօգնություն

ՍԹՎ – սիրտթոքային վերակենդանացում

ՍԶՀ – սրտի զարկերի հաճախականություն

ԱԱՀ – Անուն Ազգանուն Հայրանուն

8.Շահերի բախման հայտարարագիր և ֆինանսավորման աղբյուրներ

Փաստաթղթի կազմման համար աշխատանքային խմբի անդամները ֆինանսական աջակցություն չեն ունեցել: Թիմի անդամները միմյանց կամ որևէ կազմակերպության հանդեպ շահերի բախում չունեն:

9. Գրականության ցանկ՝

- 1) Advanced Cardiovascular Life Support. American Heart Association. Provider manual. 2016. Available at: <https://ebooks.heart.org/product/acls-provider-manual-ebook-collection>
- 2) HIGHLIGHTS of the 2015 American Heart Association Guidelines Update for CPR and ECC. Available at: <http://www.cercp.org/images/stories/recursos/Guias%202015/Guidelines-RCP-AHA-2015-Full.pdf>
- 3) European resuscitation council Guidelines 2015. Available at: <https://cprguidelines.eu/>
- 4) M.F.Hazinski, BLS for healthcare providers. American Heart Association 2016
- 5) Pediatric Advanced Life Support. American Heart Association. Provider manual. 2016. Available at:
http://cpr.heart.org/AHA/ECC/CPRAndECC/Training/HealthcareProfessional/Pediatric/UCM_476258_PALS.jsp